

Afgørelser – Reg. nr.: 07720.00

Fredningen vedrører: Kjellerup Sø - Ophævet

Domme

Taksationskommissionen

Naturklagenævnet

Overfredningsnævnet   30-06-1986

Fredningsnævnet   18-07-1985

Kendelser

Deklarationer

FREDNINGSNÆVNET >

I K K E F R E D E T

INDHOLDSFORTEGNELSE

- Afgørelse af 30/6 1986 (ofn - 2639/85) om ophævelse af
- Afgørelser af 18/7 1985 (nævn - 155/82) om fredning af sø og områder om denne.

MATRIKELFORTEGNELSE

(ajour pr. 18 / 7 19 85)

~~Fredningen~~ omfatter (helt eller delvis) følgende matrikelnumre:

1a Kjellerup Hgd., Svenstrup

Gældende matrikulært kortbilag: 18/7 1985

Se også REG. NR.:

18/7-1985

År 1985, den 18. juli traf fredningsnævnet for Århus
amts nordlige fredningskreds i sagen
FS. 155/82 Fredning for Kjellerup Sø
og sø med omgivelser
sålydende

A f g ø r e l s e o m f r e d n i n g .

Under denne sag, som er indbragt for nævnet af Danmarks
Naturfredningsforening, er der rejst spørgsmål om fredning af
Kjellerup sø og dennes nærmere omgivelser. Fredningsforslaget
omfatter et areal på ialt 31,2 ha, hvoraf hovedparten, 30,4 ha,
heraf sø 7,5 ha, udgør en del af ejendommen matr. nr. 1 a Kjelle-
rup Hovedgård, Svenstrup, kaldet Kjellerup Hovedgård, mens rest-

arealet 0,8 ha er en del af den vest for beliggende ejendom, matr.nr. 1 r smst.

Arealerne fordeler sig bortset fra søarealet på 7,5 ha, således:

Matr.nr. 1 <u>a</u>	ialt	Heraf omfattet af søbeskyttelseslinie.
Vådområder omfattet af naturfredningslovens § 43, som nærmere beskrevet i det følgende.	16,4 ha	15,5 ha
Løvskov	1,5 ha	1,2 ha
Nåleskov	1,7 ha	0,8 ha
Overdrevsarealer	<u>3,3 ha</u>	<u>1,7 ha</u>
	22,9 ha	19,2 ha
matr.nr. 1 <u>r</u>	<u>0,8 ha</u>	<u>0,7 ha</u>
	ialt	
	<u><u>23,7 ha</u></u>	<u><u>19,9 ha</u></u>

Foreløbigt fredningsforslag er udarbejdet den 16. juni 1982 og behandlet i offentligt møde den 3. august 1982. Endeligt fredningsforslag er udarbejdet af naturfredningsforeningen den 25. november 1982 og modtaget af nævnet den 26. november 1982.

Fredningsforslaget går ud på tilstandsfredning af arealerne, herunder forbud mod yderligere bebyggelse eller beplantning, terrænændringer, råstofudvinding, regulering af vandstanden i søen og adgang til at gennemføre en naturpleje for at skabe optimale livsbetingelser for flora og fauna i området.

Endvidere foreslås der tillagt adgang til fods ved videnskabelige eller undervisningsmæssige formål i nærmere angivet omfang.

Under sagens behandling har nævnet af egen drift rejst spørgsmålet om at sikre offentligheden adgang til dette til fods ad en stiforbindelse fra Randers/Mariager landevejen gennem den

i det nord-østlige hjørne af fredningsarealet beliggende skov og videre langs nordgrænsen for det fredede areal, således at offentligheden herigennem får adgang til at nyde udsigten over søen og de nærmeste omgivelser, som eller på grund af beplantning ligger skjult mod indsigt udefra.

Det hedder i den i fredningsforslaget indeholdte beskrivelse af området, at Kjellerup Sø ligger i en mindre sidedal, Katdal, til den store øst/vest gående tunneldal, Glovdal. Det omkringliggende landskab, der i det væsentlige består af marker, men også i nogen grad af plantage, kan karakteriseres som sandede moræneaflejringer. Langs søens vestende og vest for søen ligger et kærrområde, der gennemskæres dels af et vest/øst gående tilløb til søen, dels af 3 parallelle nord-vest/syd-øst gående dræningskanaler, hvoraf de to vestligste er groet fuldstændigt til. I området findes udover søen med omgivende rørsump karakteristiske kærrområder af forskellig art, ekstremrigkær, overgangsrigkær, overgangsfattigkær med høje urter, overgangsfattigkær af hængesæktypen og ekstremfattigkær af hængesæktypen. Herudover er der mindre arealer og et lille skovområde i den nordøstlige del af fredningsområdet i fredningsforslaget medtaget som en passende arealrondering af det fredede område overfor det omgivende land. Indenfor de forskellige kærtyper findes efter nærmere redegørelse fra videnskabelig side bilagt fredningsforslaget ialt 127 arter af kærplanter, hvoraf 5 er udryddelsestruede eller meget sjældne og sårbare, nemlig *Viola apipsila* = Torve-Viol, *Carex Caespitosa* = Tue-Star, *Pyrola rotundifolia* ssp. *rotundifolia* = Mose-vintergrøn, *Saxifraga hirculus* = Gul Senbræk og *Eriophorum alpinum* = Liden Kæruld. Den sidstnævnte art angives forsvundet fra næsten

alle tidligere kendte danske voksesteder. Blandt de øvrige arter findes flere sjældne, men endnu ikke truede/sårbare arter, og endvidere findes en rig mosflora. De nævnte planterarter angives i forslaget udsat for risiko for udryddelse, idet der, efter at tidligere høslæt og græsning i begrænset omfang i området er opgivet, er sket en ikke ubetydelig opvækst af buske og lignende med den følge, at de mange planterarter er i fare for at blive skygget ihjel.

Området omkring Kjellerup sø er på landskabsboniteringskortet fra 1972, udgivet af det daværende fredningsplanudvalg og Statens Naturfrednings- og Landskabskonsulent placeret i zone I, d.v.s. som landskab af største interesse, og søområdet er endvidere beliggende indenfor de "Større nationale naturområder", som blev udpeget af fredningsstyrelsen i 1978 og i Århus amtskommunes regionplan for 1980 placeret indenfor "særligt naturområde". I det tidligere fredningsplanudvalgs "Mariager Fjord Området, landskabs-plan" betegnes området som en særlig værdifuld/uerstattelig botanisk lokalitet samt som et egnskarakteristisk landskab og potentielt plejeområde.

Området er beliggende i landzone. Søen og dens nærmeste omgivelser berøres af skovbyggelinie i forhold til Kjellerup skov og Brokhede plantage og af den nu ophævede vejbyggelinie i forhold til landevejen Randers/Mariager.

De skovklædte arealer, der er omfattet af fredningsforslaget, er fredskovspligtige, men afkaster ikke skovbyggelinie. Arealet omkring søen er endelig omfattet af søbeskyttelseslinie, og kær- og moseområderne falder ind under de i naturfredningslovens § 43 nævnte vådområder.

De værdier, som ved overvejelse af en fredning vejer tungest, er efter naturfredningsforeningens opfattelse de botaniske, men det fremhæves, at der herudover er et rigt insektliv og en rig fauna, som dog ikke er nærmere undersøgt, ligesom der peges på de særlige naturfredningsværdier, området i sig selv frembyder.

Bekendtgørelse om fredningsforslaget har været indrykket i Statstidende og dagbladet Amtsavisen, Randers, for den 27. januar 1983, samt Mariager avis for den 2. februar 1983.

Sagen har været behandlet i et almindeligt møde den 15. juli 1983, hvori foruden ejerne deltog repræsentanter for sagsrejseren Danmarks Naturfredningsforening samt fredningsstyrelsen, Århus amtskommune, amtsfredningskontoret, Mariager kommune, skovstyrelsen og statsskovvæsenet. På mødet blev foretaget en gennemgang af arealet, hvorunder det trods forslag fra ejeren ikke var muligt at påpege de i forslaget nævnte sjældne planter, blandt andet fordi disse for en dels vedkommende ikke blomstrede på det pågældende tidspunkt.

Danmarks Naturfredningsforening fastholdt forslaget, idet man navnlig henviste til de mange sjældne planter, som findes i arealet, i hvilken forbindelse det oplystes, at mange af planterne som vokser på arealerne, har deres sydlige grænse her i landet. Det oplystes endvidere, at området er et enestående eksempel på en mose sammensat af forskellige kærtyper. Det er ikke normalt, at rigkær og fattigkær findes samme sted. Det blev yderligere fremhævet, at det var vigtigt, at vandstanden i søen ikke blev ændret, og at det var vigtigt at iværksætte en plejeplan, så udyrkede arealer ikke går over

i skov. Endelig fastholdt man fra naturfredningsforeningens side de fastlagte grænser, herunder også fredning af de medtagne arealer udenfor selve kærømråderne.

Ejerne protesterede imod fredningens gennemførelse.

For så vidt angår den vestligste del, matr.nr. 1 r, fandt ejeren en udvidelse af fredningen til hans ejendom helt unødvendig, idet det areal, der påstås fredet her, i det hele ligger udenfor mose- og kærområdet.

Ejeren af matr. nr. 1 a protesterede, idet han principalt påstod fredningen afvist. Til støtte for denne påstand gjordes det gældende, at det må betvivles, om de særligt nævnte truede plantearter stadig findes i området, og at området i øvrigt var tilstrækkeligt beskyttet af naturfredningslovens almindelige bestemmelser. Subsidiært foresloges fredningen afgrænset til mosen vest for Kjellerup sø, således som foreslået af Århus amtskommune, jfr. nærmere nedenfor, dog således at arealer, som tidligere har været opdyrket i det nordvestlige område, udgår. I øvrigt blev der protesteret mod en lang række detailbestemmelser, herunder en regulering af vandstanden, krav om genplantning med løvtræer, anlæg af veje og gødskning og sprøjtning.

Indsigelserne er præciseret i en senere af nævnet modtaget skrivelse af 27. juli 1983 fra landskontoret for Landboret.

Fredningsstyrelsens repræsentant støttede det fremlagte fredningsforslag, også den foretagne afgrænsning af fredningsområdet.

Århus amtskommune har tiltrådt fredningsforslaget, idet man erkender de botaniske interesser i det område, der ligger

vest for søen, og kan anbefale, at dette område fredes.

For så vidt angår søen med søbredden, finder amtskommunen det ikke nødvendigt at frening finder sted, idet disse områder er beskyttet af naturfredningslovens § 43 og § 47 a. Endelig finder amtet det ikke nødvendigt at medtage skoven i det nordøstlige område.

Såfremt fredningen gennemføres i det foreslåede omfang, ønsker amtet i afgørelsen optaget en bestemmelse om, at fredningen ikke skal være til hinder for, at landevejen Randers/Mariager eventuelt i forbindelse med en forstærkningsmæssig nødvendig rabatudvidelse reguleres omkring det nuværende forløb.

Mariager kommune har for sit vedkommende udtrykt tvivl om tilstedeværelsen af den vegetation, som navnlig ligger til grund for fredningsforslaget. Kommunen har derfor foreslået, at der foretages en nærmere besigtigelse til påvisning af de sjældne planter, således at kun det område, hvori disse findes, fredes.

Dansk Ornithologisk Forenings fredningsudvalg har efterfølgende overfor nævnet støttet den rejste fredningssag, idet det i udvalgets henvendelse blandt andet hedder:
"Søen og de omliggende kær udgør et værdifuldt vådområde, som rummer flere mindre almindelige fuglearter. Der kan bl.a. nævnes ynglende Grågås og Græshoppesanger. I træk- og vintertiden ses deslige: Toppet lappedykker, Troldand, Hvinand, Fiskeørn, Dobbelt bekkasin, Fjordterne, Halemejse, Stor Tornskade, Rødrygget tornskade o.m.a."

Friluftsrådet har ligeledes tiltrådt fredningsforslaget.

Umiddelbart efter mødet vedtog nævnet indledningsvis

at fredningen i hvert tilfælde ikke skulle omfatte arealer af matr.nr. 1 r, idet nævnet, også selv om der senere i en fredning måtte blive medtaget arealer til afrunding af fredningsområdet, ikke var grundlag for at lade fredningen omfatte arealer af denne ejendom, som ikke frembyder naturvidenskabelige værdier.

Fredningsnævnets afgørelse er meddelt ejeren, dog således at det udtrykkeligt er tilkendegivet, at afgørelsen først er endelig, når den samlede afgørelse i sagen foreligger med ankemulighed for sagsrejseren og andre ankeberettigede.

Efter det almindelige møde har nævnet modtaget yderligere materiale til dokumentation for tilstedeværelsen af de hævdede planter, også de sjældne, indenfor området.

Sagen er senere behandlet i et møde den 26. oktober 1984 med deltagelse af ejeren samt repræsentanter for Danmarks Naturfredningsforening, Århus amtskommune og Mariager kommune.

På mødet fastholdt ejeren af matr. nr. 1 a deres påstand om afvisning, subsidiært begrænsning af fredningen. Man gav dog udtryk for blandt andet, at man, hvis fredningen gennemføres, ikke har noget at indvende imod, at den også omfatter skovområdet i det nordøstlige hjørne, ligesom man, for så vidt angår påstanden om løvtræsbinding, vil være indforstået med at status quo opretholdes, således at der i nu løvtræsbevoksede områder kun kan ske genplantning med løvtrær.

På mødet drøftedes yderligere 2 spørgsmål rejst af nævnet.

Dels rejste nævnet spørgsmål om ophævelse af en servitut, hvorefter en række nærmere angivne ejendomme har ret til at tage vand fra en kilde ved Kjellerup sø. Deklarationen

er tinglyst i 1922. Ifølge deklarationen er der ved kilden anbragt en trykpumpe, der drives af en vindmotor, og der er indrømmet ejerne af de nævnte parceller ret til færdsel til og fra kilden, vindmotoren og ledningerne med henblik på tilsyn og reparation.

Spørgsmålet var forud rejst skriftligt overfor de pågældende lodsejere, hvoraf en del erklærede sig indforstået med, at servitutten ophævedes, mens andre ønskede servitutten bibeholdt. Det oplystes på mødet, at den gamle vandbeholder og et pumpehus stadig findes på stedet, men at pumpen er fjernet, og at ledningerne, der ligger i jorden, er skåret over.

Fra Mariager kommunes side blev det endvidere oplyst, at servitutten må antages at have mistet sin betydning. Samtlige påtaleberettigede ejendomme forsynes nu med vand fra andre vandværker, og det må efter den nugældende vandforsyningslov anses for udelukket at kommunen vil give den fornødne tilslutning til, at der på ny tages vand til eget brug på ejendommene fra kilden.

Under hensyn til, at ikke alle lodsejere frivilligt ville tiltræde en ophævelse af servitutten, og til at servitutten må antages at have mistet sin betydning, vedtog nævnet, at man ikke i forbindelse med afgørelsen af fredningssagen vil foretage sig videre med hensyn til spørgsmålet om servitutttens udslettelse af tingbogen.

Endvidere drøftedes et af et flertal af nævnet fremsat forslag om, at der for at give offentligheden adgang til at nyde de særlige naturværdier i området etableres adgang til fods ad en sti gennem skoven og langs fredningsområdets

nordgrænse indtil et nærmere angivet udsigtpunkt, ca. midt i området. Det er tanken, at såvel stien som udsigtpunktet skal indhegnes, således at der ikke herfra skabes videre adgang til de fredede områder.

Af oplysninger, som blev fremsat på mødet og senere er bekræftet ved undersøgelser foretaget af Århus amtskommune, amtsfredningskontoret, fremgår det, at der er offentlig adgang til den nordlige del af det påståede fredningsområde ad eksisterende skovveje gennem Kjellerup skov med offentlig adgang efter naturfredningslovens § 55 og videre over udyrkede arealer, hvortil der er adgang efter naturfredningslovens § 56. Afstanden fra Gunnerupvej til grænsen for fredningsområdet er udmålt til ca. 900 meter.

Ejeren oplyste, at han for sit vedkommende måtte protestere mod, at der etableres en offentlig adgang til arealet, idet en sådan vil være til gene også for vildtet i området. Han bemærkede, at han ikke havde planer om ved en indhegning af de udyrkede områder at hindre offentlighedens adgang efter naturfredningslovens § 56.

Forslaget om det nævnte stianlæg fik ikke støtte, hverken fra Danmarks Naturfredningsforening eller Århus amtskommune, som begge fandt, at offentlighedens adgang til området var tilstrækkeligt sikret nordfra efter naturfredningslovens § 56. Mariager kommune protesterede direkte mod en sådan bestemmelse.

Ingen af de nævnte fandt på direkte forespørgsel fra nævnet tilstrækkelig anledning til at forbyde offentlig færdsel i fredningsområdet i øvrigt.

Sagen blev herefter optaget til afgørelse.

Efter mødet er der ved en forhandling mellem en repræsentant for amtsfredningskontoret og ejeren af matr.nr. 1 a opnået enighed om de bestemmelser, som i givet fald skal gælde med hensyn til en regulering af vandstanden i søen, såfremt fredningsnævnet måtte gennemføre en fredning, som også omfatter søen og regulering af vandstanden her.

.....

Efter de oplysninger, som foreligger i sagen, må fredningsnævnet lægge til grund, at de i sagen nævnte planter, også de specielt nævnte udryddelsestruede planter, fortsat findes i området, men at der, såfremt der ikke foretages indgreb til sikring af plantevækstens beståen må forventes, at dele af de sjældne planter inden længe vil forsvinde fra stedet.

Nævnet må på denne baggrund finde det nødvendigt, at der sikres mulighed for, at de efter det oplyste enestående botaniske værdier i området kan bevares ved passende pleje af området. På denne baggrund og med yderligere hensyntagen til de store naturvidenskabelige værdier i området, har nævnet vedtaget at gennemføre fredningen, ligesom nævnet har fundet, at fredningen af naturfredningsmæssige grunde, for at få en passende afgrænsning, bør omfatte hele det areal af matr.nr. 1 a, som er påstået fredet.

For så vidt angår spørgsmålet om offentlighedens eventuelle adgang til området, er der vel enighed om at lægge til grund, at der, som forholdene ligger i øjeblikket, er mulighed for, at offentligheden kan komme til arealet fra nord gennem Kjellerup skov efter bestemmelserne i naturfredningslovens §§ 55 og 56, ligesom det må lægges til grund, at

den nuværende ejer ikke har aktuelle planer om ved ændret driftsform at hindre denne adgang.

To af nævnets medlemmer finder imidlertid, at der i forbindelse med fredningen bør skabes en mulighed for, at ikke blot en begrænset kreds med tilknytning til naturforskningsmæssige formål men også offentligheden kan få lejlighed til at nyde de enestående naturværdier i området.

De har herved ikke fundet, at en sådan adgang væsentligt kan genere fredningens formål i øvrigt, ligesom de ikke finder, at de af ejeren anførte hensyn med vægt kan tale imod en sådan ordning.

Disse voterende stemmer herefter for, at der som vist på det til afgørelsen hæftede kort gennem skoven i det nordøstlige hjørne og langs fredningsområdets nordgrænse etableres en 2 meter bred natursti og en udsigtsplads, hvortil offentligheden skal have adgang til færdsel til fods.

Det tredje medlem af nævnet finder, i hvert fald så længe der på anden måde er mulighed for offentligheden for at komme til området, ikke tilstrækkeligt grundlag for mod ejerens protest at gennemføre det af flertallet vedtagne stiudlæg.

Nævnet har herefter vedtaget at gennemføre fredningen efter følgende retningslinier:

FREDNINGENS FORMÅL:

Fredningens formål er dels at bevare de enestående naturfredningsmæssige værdier, dels og navnlig at sikre de særlige naturvidenskabelige især botaniske værdier i området blandt andet ved, at der gennem en naturpleje skabes mulighed for, at den særprægede flora i videst muligt omfang kan bevares, samt efter flertallets votering tillige at sikre offentligheden en

begrænset adgang til området.

FREDNINGENS OMFANG:

Fredningen omfatter de på vedhæftede kort viste arealer af matr.nr. 1 a Kjellerup Hovedgaard, herunder Kjellerup sø.

FREDNINGENS FORMÅL:

1. Bebyggelse m.v.:

- a. De fredede arealer må ikke yderligere bebygges.
- b. Etablering af pelsdyr- og fjerkræfarme, fasanerier samt drivhusgartnerier må ikke finde sted.
- c. Der må ikke foretages opstilling af boder, skure, campingvogne, vindmøller eller andre efter fredningsnævnets skøn skæmmende indretninger.
- d. Der må ^{ikke} opstilles master eller transformerstationer i områder eller føres luftledninger hen over det fredede areal.

2. Arealernes benyttelse:

- a. Arealerne må ikke yderligere beplantes. Afdrivning af eksisterende skovarealer skal ske ved plukhugst. Genplantning skal for så vidt angår arealer, der på fredningstidspunktet er løvskovsbevoksede, jfr. kortet, ske med løvtræ.
- b. Arealerne må ikke yderligere afvandet eller opdyrkes.
- c. De fredede arealer må, bortset fra skovarealerne, ikke gødskes eller tilføres pesticider.
- d. Opgravning af vilde planter må ikke finde sted.
- e. Vandstanden i Kjellerup sø må ikke sænkes udover en minimumsvandstand på 0,45 m fra overkanten af stigbordsbrædt i et mod øst eksisterende stigbord til overkant af eksisterende stigbordsfundament. Det skal dog være ejeren tilladt i kortere perioder at sænke vandspejlet under dette

punkt for at fjerne alger m.v. eller på anden måde forbedre forholdene for flora og fauna i området.

- f. Der må ikke foretages ændring i terrænet eller terrænformerne, herunder udnyttelse af råstofforekomster samt opfyldning og planering.
- g. Arealerne må ikke benyttes til motorbane, skydebane, flyveplads, oplags- eller losseplads, bilophugningsplads eller lignende eller til henkastning af affald.
- h. Anlæg af nye veje indenfor området er ikke tilladt. Denne bestemmelse skal dog ikke være til hinder for, at landevejen Randers/Mariager eventuelt i forbindelse med en forstærkningsmæssig nødvendig rabatudvidelse reguleres omkring det nuværende forløb.
- i. Søarealet må ikke benyttes til motorsejls med større hastigheder end 5 knob.

3. Adgang til de fredede arealer:

- a. Der skal efter aftale med Århus amtskommune, amtsfredningskontoret, og ejendommens ejere være adgang til området til fods med videnskabelige eller undervisningsmæssige formål.
- b. Udover den adgang til området, som til enhver tid måtte tilkomme offentligheden i medfør af naturfredningslovens § 56 tillægges der offentligheden ret til færdsel til fods ad den på kortet viste sti fra Randers/Mariager landevejen til den ligeledes på kortet viste udsigtsplads max. 10 x 10 m. Hunde må kun medbringes i snor.

Der skabes herved ikke adgang til skoven i det nordøstlige hjørne af fredningsområdet, hvortil der efter det oplyste ikke i forvejen er adgang efter naturfredningslovens § 55. Fra den nævnte skov til udsigtspunktet opsættes ved Århus

amtskommunes foranstaltning og for amtskommunens regning sædvanligt kreaturhegn (ikke pigtråd) langs sydsiden af stien, som udlægges som trædesti med 2 meters bredde. Endvidere opsættes tilsvarende hegn omkring udsigtspladsen. Såfremt ejeren ønsker det, opsættes, ligeledes ved amtskommunens foranstaltning og for dennes regning, hegn på begge sider af stien igennem skoven med fornøden lågeforbindelse til skovområdet.

Den fremtidige vedligeholdelse af hegnene påhviler ejeren. Århus amtskommune kan ved indgangen til området og på udsigtspladsen opstille kortborde og lignende vedrørende området.

4. Naturpleje:

Århus amtskommune - som plejemyndighed - indenfor det fredede område, både som et eengangsgreb efter fredningens endelige gennemførelse og løbende, være berettiget til at iværksætte plejeforanstaltninger til sikring af fredningens formål, navnlig sikring af de særlige botaniske forhold i området. Det skal herunder være plejemyndigheden tilladt, bortset fra de skovbevoksede arealer, at fjerne bevoksning, såvel selvsåning som anden bevoksning, og såvel eksisterende som senere bevoksning. Endvidere skal der kunne iværksættes græsslåning eller afgræsning, ligesom plejemyndigheden i det hele indenfor området skal være berettiget til at iværksætte de foranstaltninger, som måtte anses for nødvendige til gennemførelse af fredningens formål. Hvis ejeren/ejerne ikke kan tiltræde en af amtsrådet påtænkt plejeforanstaltning, kan den kun udføres med fredningsnævnets tilladelse.

Udgifterne til plejeforanstaltningerne påhviler plejemyndigheden. Fældet træ tilfalder ejeren, men plejemyndigheden skal, såfremt det ikke fjernes inden en aftalt frist, være berettiget til selv at fjerne træet fra arealerne.

Det skal til enhver tid stå ejeren frit for, såfremt han måtte ønske det, selv at iværksætte de af plejemyndigheden krævede foranstaltninger, dog uden udgift for det offentlige.

Afgørelsen kan i medfør af naturfredningslovens § 26 indankes til Overfredningsnævnet, Amaliegade 7, 1256 København K. af ejeren og en række myndigheder m.v.

Ankefristen er 4 uger.

Da den samlede erstatning ikke overstiger 100.000 kr., skal Overfredningsnævnet ikke tage stilling til sagen, medmindre anke iværksættes.

Per Blendstrup

A. Holck-Christiansen

Laurs Sommer

Udskriftens rigtighed bekræftes.

Fredningsnævnet for Århus amts nordlige fredningskreds,
den 18. juli 1985

A. Holck-Christiansen.

År 1985, den 18. juli traf fredningsnævnet for Århus
amts nordlige fredningskreds i sagen

FS. 155/82

Fredning for Kjellerup Sø
og sø med omgivelser

A f g ø r e l s e o m e r s t a t n i n g

Ved en dags dato truffet afgørelse har nævnet truffet
beslutning om fredning af arealer af matr. nr. 1 a Kjellerup Ho-
vedgaard, Svenstrup, (Kjellerup Sø med omgivelser.)

Det fredede areal omfatter foruden et søareal på 7.5. ha
følgende arealer:

	I alt	Heraf søbeskyt- telseslinie
Vådområder omfattet af naturfred- ningslovens § 43, som nærmere be- skrevet i det følgende.	16,4 ha	15,5 ha
Løvskov	1,5 ha	1,2 ha
Nåleskov	1,7 ha	0,3 ha
Overdrevsarealer	<u>3,3 ha</u>	<u>1,7 ha</u>
	22,9 ha	19,2 ha

Fredningen går ud på tilstandsfredning m.v., herunder
adgang for Århus Amtskommune til at foretage naturpleje af om-
rådet, navnlig med henblik på at sikre de botaniske formål, som
har været et hovedformål med fredningen. Endelig er der tillagt
adgang til området i videnskabeligt og undervisningsmæssigt øjemed
og adgang for offentligheden ad en sti langs arealets nordgrænse.

Ejeren har overfor nævnet fremsat erstatningskrav, stort ialt 195.160 kr., ifølge nærmere specificeret opgørelse, herunder 50.000 kr. for almindelig forringelse af ejendommens handelsværdi.

Yderligere har man fremsat krav på en ikke opgjort erstatning for forringelse af jagten i området med deraf forringet jagtleje.

Nævnet har på grundlag af eksisterende praksis fastsat erstatningen, som det fremgår af det nedenfor anførte, idet nævnet ikke har fundet, at der er dokumenteret særlige tab for ejeren, godsejer Frederik Neergaard-Petersen, udover hvad der må antages dækket af den normale fredningserstatning.

Som udgangspunkt for erstatningsfastsættelsen anvendes en grundtakst på 800 kr. pr. ha for arealer udenfor naturfredningslovens bygge- og beskyttelseslinier. For arealer omfattet af søbeskyttelseslinien efter naturfredningslovens § 47 a fastsættes en grundtakst på 400 kr. For arealer omfattet af naturfredningslovens § 43 ydes ingen grundtakst, idet fredningsbestemmelserne, bortset fra plejeforanstaltningerne, ikke gør nævneværdige indgreb i den eksisterende udnyttelsesmulighed. Nævnet har herved fundet forbudet mod gødskning og anvendelse af pesticider uden erstatningsmæssige konsekvenser for vådområderne.

Til grundtaksterne ydes tillæg som nedenfor anført.

Erstatningen fastsættes herefter således:

Vådområder:

Grundtakst: 0 kr.

Tillæg: 16.4 ha á 500 kr. 8.200 kr. 8.200 kr.

transport 8.200 kr.

transport

8.200 kr.

Tillægget dækker gener ved plejeforanstaltninger samt adgang til området i videnskabelige eller undervisningsmæssige formål. Nævnet har taget hensyn til, at selvsåning på visse dele af arealet uden restriktioner kunne vokse op med et vist begrænset udbytte for ejeren.

Løvskovsområder:

Grundtakst:

0,3 ha á 800 kr.	240 kr.
1,2 ha á 400 kr.	<u>480 kr.</u>
	720 kr.

Tillæg for øvrige restriktioner, herunder krav om plukhugst og genplantning med løvtræer.

1,5 ha á 3.500 kr.	<u>5.250 kr.</u>	5.970 kr.
--------------------	------------------	-----------

Nåleskovsområder:

Grundtakst:

0,8 ha á 400 kr.	320 kr.
0,9 ha á 800 kr.	<u>720 kr.</u>
	1.040 kr.

Tillæg:

1,7 ha á 500 kr.	<u>850 kr.</u>	1.890 kr.
------------------	----------------	-----------

Tillægget dækker kravet om plukhugst.

Overdrevsarealer:

Grundtakst:

1,7 ha á 400 kr.	680 kr.
1,6 ha á 800 kr.	<u>1.280 kr.</u>
	1.960 kr.

transport

1.960 kr.

16.060 kr.

transport 1.960 kr. 16.060 kr.

Tillæg:

3,3 ha á 3.000 kr. 9.900 kr. 11.860 kr.

Tillægget dækker samtlige restriktioner udover den almindelige tilstandsfredning.

Søarealet.

Samlet erstatning 5.000 kr.

Der er ved erstatningsfastsættelsen taget hensyn til, at der ikke sker nogen ændring af den maksimale vandstand i henhold til tidligere fastsat højeste mål, at bestemmelserne om laveste vandstand er fastsat med imødekommelse af ejerens ændringsforslag, samt at en sænkning af vandstanden efter ejerens oplysninger vil være skadelig for ejendommens bygninger. Endelig findes begrænsningerne i sejladsen af underordnet betydning.

Stianlæg:

200 m sti ad eksisterende vejspor á 10 kr. pr. lb. m. 2.000 kr.

250 m sti ad nye spor á 15 kr. pr. lb. m. 3.750 kr.

Udsigtsplads 100 m² á 5 kr. 500 kr. 6.250 kr.

I alt 39.170 kr.

Nævnet har ikke fundet det dokumenteret, at der som følge af fredningen sker nogen væsentlig forringelse af jagten på godset, hvorfor der ikke fastsættes nogen særlig erstatning herfor.

Et af nævnets medlemmer har udtrykt, at han generelt finder de fastsatte erstatninger for lave, og at han specielt udover de tilkendte erstatningsbeløb vil yde ejeren et særligt tillæg på 50.000 kr. for generel værdiforringelse og en erstatning for forringelse af jagtmulighederne på 35.000 kr.

Erstatningerne fastsættes efter flertallets votering i overensstemmelse med det foran anførte.

For sagkyndig bistand til ejeren tillægges der Landkontoret for Landboret, Viby J, et beløb af 6.000 kr.

Erstatningerne forrentes med 8 % årlig fra denne afgørelses dato at regne.

Det tilkendte erstatningsbeløb og sagsomkostninger udredes med 3/4 af Statskassen og 1/4 af Århus Amtskommune.

Idet ingen pant- eller servituthavere har nedlagt påstand om andel i erstatningerne, udbetales erstatningerne direkte til lodsejerne.

Afgørelsen kan indankes til Overfredningsnævnet af lodsejerne, Miljøministeriet og Århus Amtsråd.

Ankefristen er 4 uger.

Per Blendstrup

Laur Sommer
Laur Sommer

Per Blendstrup

A. Holck-Christiansen
A. Holck-Christiansen

OVERFREDNINGSNÆVNET >

Overfredningsnævnets afgørelse

af 30. juni 1986

i sagen om fredning af Kjellerup sø med omgivelser
i Mariager kommune (sag nr. 2639/85).

Fredningsnævnet for Århus amts nordlige fredningskreds har ved afgørelse af 18. juli 1985 bestemt fredning af ca. 30 ha af ejendommen Kjellerup Hovedgård (matr.nr. 1 a, Kjellerup Hovedgård, Svenstrup). Ejendommens ejer har påklaget afgørelsen til overfredningsnævnet.

Fredningsområdet omfatter Kjellerup sø på ca. 7,5 ha, kærømråder af forskellig art på ialt ca. 16,5 ha, skovarealer på ca. 3 ha og overdrevarsarealer på ca. 3 ha. Ifølge det af Danmarks Naturfredningsforening i 1982 fremsatte fredningsforslag findes der i kærømråderne 127 arter af kærplanter, hvoraf 5 er udryddelsestruede eller meget sjældne og sårbare. Fredningens hovedformål er at bevare disse botaniske værdier, som trues af opvækst af buske m.v., efter at høslæt og græsning er opgivet. Fredningsbestemmelserne indeholder derfor bl.a. en ret for Århus amtsråd til at lade foretage naturpleje i området.

Fredningsområdet ligger i landzone. Det ligger inden for de større nationale naturområder, som er udpeget af fredningsstyrelsen i 1978, og er i regionplanen for Århus amt betegnet som "særligt naturområde".

Søen og stort set alle kærømråderne er omfattet af naturfredningslovens § 43, hvorefter tilstanden ikke må ændres uden amtsrådets tilladelse.

Skovarealerne er fredskovspligtige. Godt 19 ha af landarealerne, heraf halvdelen af overdrevsarealerne, er omfattet af søbeskyttelseslinien efter naturfredningslovens § 47 a.

Ejendommens ejer har ved Landskontoret for Landboret påstået fredningsnævnets afgørelse ophævet. Ejeren har under fredningsnævnets behandling af sagen bestridt tilstedeværelsen af de udryddelsestruede planter og også i klageskrivelsen til overfredningsnævnet forgæves efterlyst aktuel dokumentation for deres tilstedeværelse. Efter ejerens opfattelse må disse planter have været på ca. 2 ha i fredningsområdets nordvestlige hjørne, men er forsvundet efter opdyrkning af dette areal gennem en årrække indtil 1982. Ejeren har imidlertid intet imod at indgå aftale med amtskommunen, hvorefter amtskommunen kan foretage naturpleje i kærømråderne med henblik på at opretholde de botaniske værdier, hvis generelle tilstedeværelse ejeren ikke vil bestride. Da tilstanden af arealerne i øvrigt ikke kan ændres uden amtsrådets tilladelse, må fredningen derfor anses for overflødig og bør ikke gennemføres.

Danmarks Naturfredningsforening har indstillet fredningsnævnets afgørelse stadfæstet. Det er af stor betydning at undergive kærømråder med sådanne botaniske værdier den særlige beskyttelse, som en fredning indebærer. Søen bør inddrages under fredningen med et forbud mod vandstandssænkning. Endvidere er det værdifuldt af landskabelige grunde, at de løvtræbevoksede arealer kan bibeholdes som løvskov.

Århus amtsråds udvalg for teknik og miljø har anbefalet fredningen gennemført med visse ændringer. Den under overfredningsnævnets besigtigelse mødende repræsentant for amtsrådet har på forespørgsel oplyst, at amtsrådet principielt prioriterer naturpleje i amtet således, at der i første række foretages naturpleje i områder, som er fredet efter naturfredningslovens kap. III.

Overfredningsnævnets sekretariat har under sagens forberedelse anmodet naturfredningsrådet om en udtalelse om de pågældende udryddelsestruede eller meget sjældne plantearters udbredelse i Danmark, herunder om de forekommer i fredningsområdet. Der er ikke fremkommet nogen udtalelse fra naturfredningsrådet.

Overfredningsnævnets sekretariat har endvidere anmodet fredningsstyrelsen om eventuelle bemærkninger til klageskrivelsen fra Landskontoret for Landboret. Der er ikke fremkommet nogen udtalelse fra fredningsstyrelsen.

I sagens behandling har deltaget samtlige overfredningsnævnets 10 medlemmer.

Overfredningsnævnet skal enstemmigt udtale:

Næsten hele fredningsområdet er omfattet af naturfredningslovens §§ 43 og 47 a. I et sådant tilfælde bør området kun undergives fredning efter lovens kapitel III, hvis der er behov for at indføre bestemmelser, der ikke allerede følger af de nævnte almindeligt gældende lovbestemmelser.

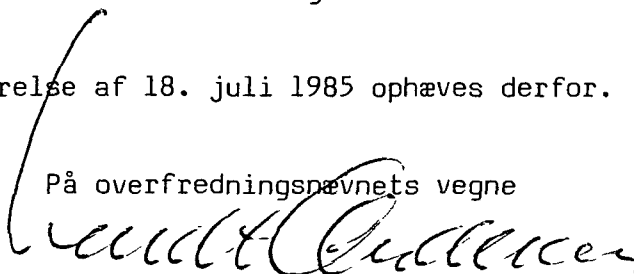
Ejeren af ejendommen har erklæret sig villig til at lade amtskommunen foretage den naturpleje, som må anses for nødvendig for at bevare de botaniske værdier, der er knyttet til kærømråderne. Ejers villighed hertil er ikke anfægtet fra nogen side. Det må herefter lægges til grund, at der ikke af hensyn til en ønskelig naturpleje er behov for ved en fredning at give amtsrådet ret til at udføre naturpleje. Det bemærkes herved, at det ikke i sig selv kan begrunde en fredning, at amtsrådet har valgt at prioritere naturplejen i amtet ud fra det kriterium, om det pågældende areal er fredet efter naturfredningslovens kapitel III.

Det er i øvrigt heller ikke for overfredningsnævnet dokumenteret eller sandsynliggjort, at der i fredningsområdet - som af ejeren til stadighed bestridt - nu findes udryddelsestruede plantearter, eller at disse arter må antages at ville indfinde sig påny, hvis opdyrkning af ca. 2 ha af områdets nordvestlige hjørne forbydes.

De fredningsbestemmelser om løvtræsbinding og offentlig adgang ad en sti, som fredningsnævnet har fastsat, kan ikke tillægges en sådan betydning, at der af den grund er behov for en fredning af området.

Fredningsnævnets afgørelse af 18. juli 1985 ophæves derfor.

På overfredningsnævnets vegne

Bendt Andersen
overfredningsnævnets formand

KORT >

